

Els poetes d'avui

J.N. SNTAEULÀLIA

n aquesta panoràmica actual inclourem els poetes gironins de l'última fornada, és a dir, aquells que, nascuts a partir de 1955 —exceptuant Francesc Prat i Josepmiquel Servià, una mica més grans—, han publicat els seus primers llibres de poemes durant l'actual dècada.

M'afanyo a dir que en les obres primerenques d'aquests autors no he trobat cap similitud de prou pes per poder-los marcar amb cap eti-

queta de generació —en termes literaris—, grup o escola; hi podem veure, en canvi, una saludable diversitat d'estils i d'actituds, sobre la base comuna d'un domini de l'ofici i d'unes qualitats globals remarcables i, com sol dir-se, prometedores.

Els valors més sòlids d'entre aquest conjunt de poetes són, en la meua opinió, Francesc Prat, Joan M. Puigvert i Jordi Larios. Seguint aquest criteri, he dedicat un apartat a cada un d'ells. Dels altres, amb una obra tot just incipient o encara no del tot orientada, en parlaré breument a l'apartat final.

Francesc Prat: la conciliació de l'home amb la terra

Francesc Prat (la Bisbal, 1950) ha publicat fins ara tres llibres de poemes: *Paradís de cendra* (Ed. 62, B. 1982), *El soldat rosa* ("Premi Vicent Andrés Estellés-1982", Ed. Tres i quatre, València, 1983) i *Larari* (Península/Ed. 62, B., 1986). Amb aquestes obres, s'ha convertit en una de les veus més personals i madures de l'actual poesia catalana.

Amb un to contingut, un llenguatge natural i uns versos sense cap violència retòrica aparent, Francesc Prat aconsegueix en cada poema una admirable intensitat lírica. La seva paraula, elemental i profunda, sembla emanar de la contemplació del paisatge —els camps, els arbres, les flors, els ocells i els astres— i d'un sentiment constant d'íntima fusió amb el món.

Tanmateix, el tema central —gairebé omnipresent— d'aquesta poesia és la mort. No pas tractada, però, amb el to elegíac tradicional, ni tampoc a la manera obsessiva de Salvador Espriu —per posar un cas—, sinó amb una actitud de plena acceptació: la mort és cantada i vista com un estadi més en el procés constant dels cicles de la vida. En aquest sentit, una bona part de la poesia de Francesc Prat sembla sorgir com a resposta positiva als interrogants que Pere Gimferrer planteja al magnífic cant cinquè de *L'espai desert*:

Com viu l'arrel, com viu el tubercle, com viu l'herba ¿no hi podran viure mai els homes, conciliats amb un destí? ¿No acceptaran el cicle del temps fecund i el temps del retorn a la terra?

Francesc Prat

Els cicles oberts de la bellesa (fragment)

Terra dels camps,
brilles sota els turons, t'obres al cel.
Els morts que amb tu es lliguen i fanguegen
alimenten els blats, viuen amb l'herba;
són verds, tendres com nens al mes de març,
ametlla i poma dolça pel setembre.

És un final molt bell per a una vida
no devorar mai més, estimar el món
des de l'arrel, nodrir el gos i el corb.
I anar a tot arreu, lluny amb l'atzar,
i descansar per sempre enllà del temps.

(de *Larari*)

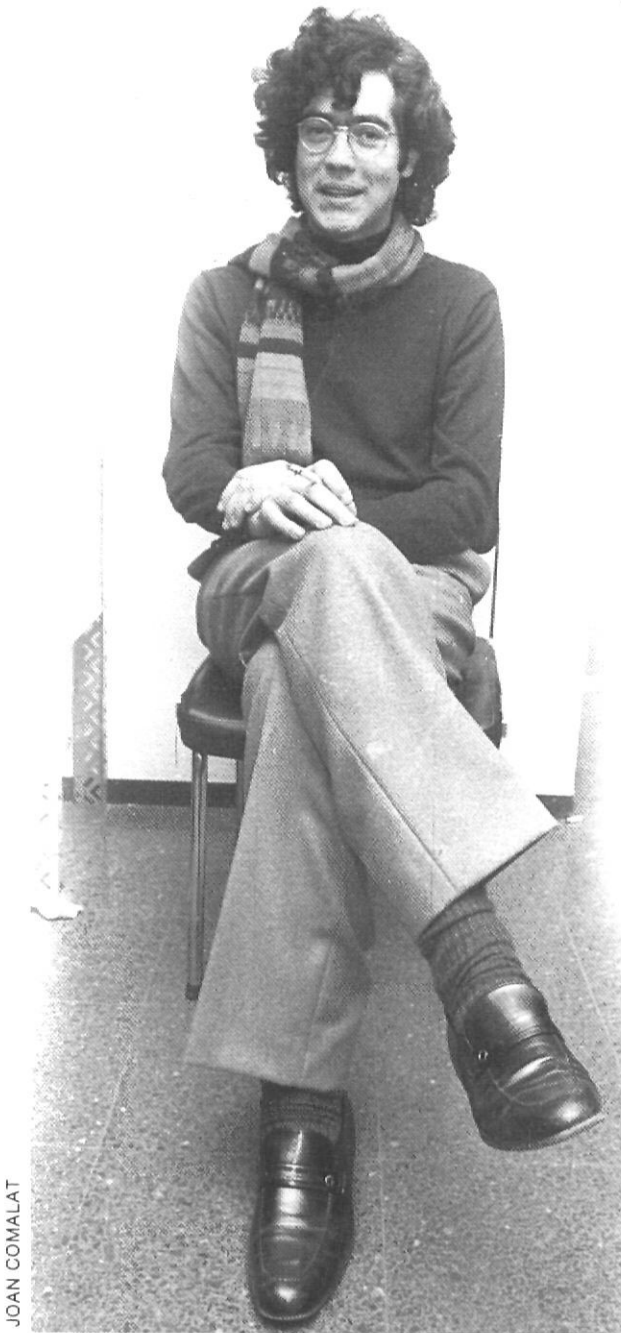
Francesc Prat ens parla de la mort sense cap esqueixament patètic, sense cap angoixa metafísica, sense cap escarafall individual, assumint-la com a plena refosa de la carn amb la terra-mare per a un nou començament dins l'harmonia general de la natura: "No sento cap espant pel rera de la llosa. / A tots ens cal la mort que ens purifica". Des d'aquesta òptica, el poeta descobreix pertot signes i indicis de la mort fructífera i exultant: "Els morts han retornat amb el cant de la tórtora / i el perfum de l'orenga, dintre els ulls de les noies / són dòcils com arrels i llavors d'avellanes". La vida necessita la mort per poder brollar amb més força —i l'home ha de ser solidari amb la terra i conseqüent amb el seu destí: "Aigües i terra / porten els nostres morts / cap a la rosa" (o, dit altrament: "Som el present, l'amor dels cranis i cadàvers / que assaonen la terra").

Joan M. Puigvert: l'apoteosi dels mots

Joan M. Puigvert (la Bisbal, 1959) ha publicat dos llibres —*Pleniluni* ("Premi Ribas i Carreras-1978", Ed. 62, B., 1980) i *El clima de les flautes* (Ed. 62, B., 1982)— i diversos reculls —d'entre els quals destacarem *Metamorfosi del silenci* (1982) i *Àlgebra de cristall* (1986)— guardonats als Jocs Florals de Barcelona.

Joan M. Puigvert no sembla concebre l'escriptura poètica com un exercici d'introspecció o de reflexió, ni com una descripció de la realitat externa, ni encara menys com la narració d'experiències quotidianes. En conseqüència, la confessió íntima és rara en la seva obra; i la realitat immediata no hi apareix gaire sovint. Res d'això no sembla interessar-lo. Contràriament, el poeta projecta tota la seva desbordant energia verbal cap a la configuració de diverses realitats ideals (o idealitats?) que neixen fantasiosament amb el mateix poema ("Quina secreta força ens arremora / súbitament per vagues atmosferes?").

Joan M. Puigvert.

No cal dir que en el fons de tota aquesta estètica hi ha una concepció clarament simbolista del fet poètic, de vegades expressada amb procediments surrealistes (discontinuitat discursiva, associacions insòlites: "planetes somnàmbuls, diluvi d'arcàngels, perruques vegetals, espectres putrefactes", etc.), canalitzada sempre a través d'una mètrica rigorosa on predominen els alexandrins i els decasíl·labs, i expressada en un llenguatge sumptuós, emfàtic, luxuriat i contundent, on destaca l'al·literació sistemàtica ("orfebre embriagat d'ambres i nacres"), el lèxic ric i fastuós, una imatgeria ornamental que tendeix a l'exotisme i una adjectivació sinestèsica i abundant on predominen els termes de sonoritat especial (a l'estil d'"aromàtic, madrepòric, fúlgid, fèrvid, pàl·lid, lúbric, translúcid, somnambúlic, letàrgic", etc.) Tots aquests ingredients configuren una poesia visionària, polícroma i proteica, d'una exuberància gairebé tropical. Podrien ser-ne un bon exemple els versos següents:

"Quin sec desassossec de cossos mutilats
entre les grans orquídes on desoven els àngels
s'alegra en cada fèrretre mentre la primavera
prepara l'uniforme purpuri de les roses?"

Però la poesia de Joan M. Puigvert es mostra excessivament desigual i irregular, en el sentit que combina moments d'una gran força suggestiva (trio, per exemple, a l'atzar: "La tenebra formula silencis subaquàtics", "Tremolen gelatines al fons de la meva ànima", "El crepuscle incendia grans núvols pisciformes", "ens rep l'espai en latituds d'oblit", "Floten a la deriva icebergs de tristesa") amb altres moments en què baixa considerablement la tensió —i el lector pot quedar, aleshores, aclaparat per la reiteració de les estructures, el martelleig de les al·literacions, la rigidesa de la mètrica o l'eteritat del discurs.

Jordi Larios: l'experiència compartida

Amb una sola obra publicada fins ara, *Home sol* ("Premi Ribas i Carreras-1983", Ed. Quaderns Crema, 1984), Jordi Larios (Palafugell, 1959) s'ha convertit en un dels valors més fermes d'entre les noves veus. La seva poesia, defugint sistemàticament l'artifici superficial, l'enfarfec retòric, l'expansió efusiva i la nota estrident, tendeix més aviat a l'expressió planera, la sobrietat estilística i el to confidencial, serè i reposat: "A l'obra dels til·lers, per avingudes / tranquil·les de novembre, quan comença / el repòs necessari de les coses, / ens estimem". L'encavallament (com a recurs per limitar l'autonomia del vers i reforçar el conjunt), el lèxic immediat i una sintaxi senzilla i sovint el·líptica contribueixen a aquesta moderació tonal: "Cauen gavines / del cel. S'estimben oliveres cap al ras / del vespre. Llum esmicolada. Res."

Els poemes de Larios, generalment breus, solen partir, com els de Ferrater o els de l'últim Vinyoli, d'evocacions d'experiències compartides i lligades a un lloc i un temps determinats —també en podríem dir, si no hi poséssim cap èmfasi, moments d'amor i de fusió espiritual ("... el cos / és l'única frontera que ens separa"). Hi

Joan M. Puigvert

Poema X

Quan m'apropro als secrets precipicis del somni
l'oblit forma una esplèndida zona de pelicans.
Si contesto al telèfon sento veus d'ultratomba.
El silenci es desploma sobre les plataformes.

Més enllà de la mort somriuen calaveres
i aràcnids de vellut elaboren verins.
Gladiadors nocturns derroten la tenebra.
Nous herois assumien els Dotze Treballs
d'Hèrcules.

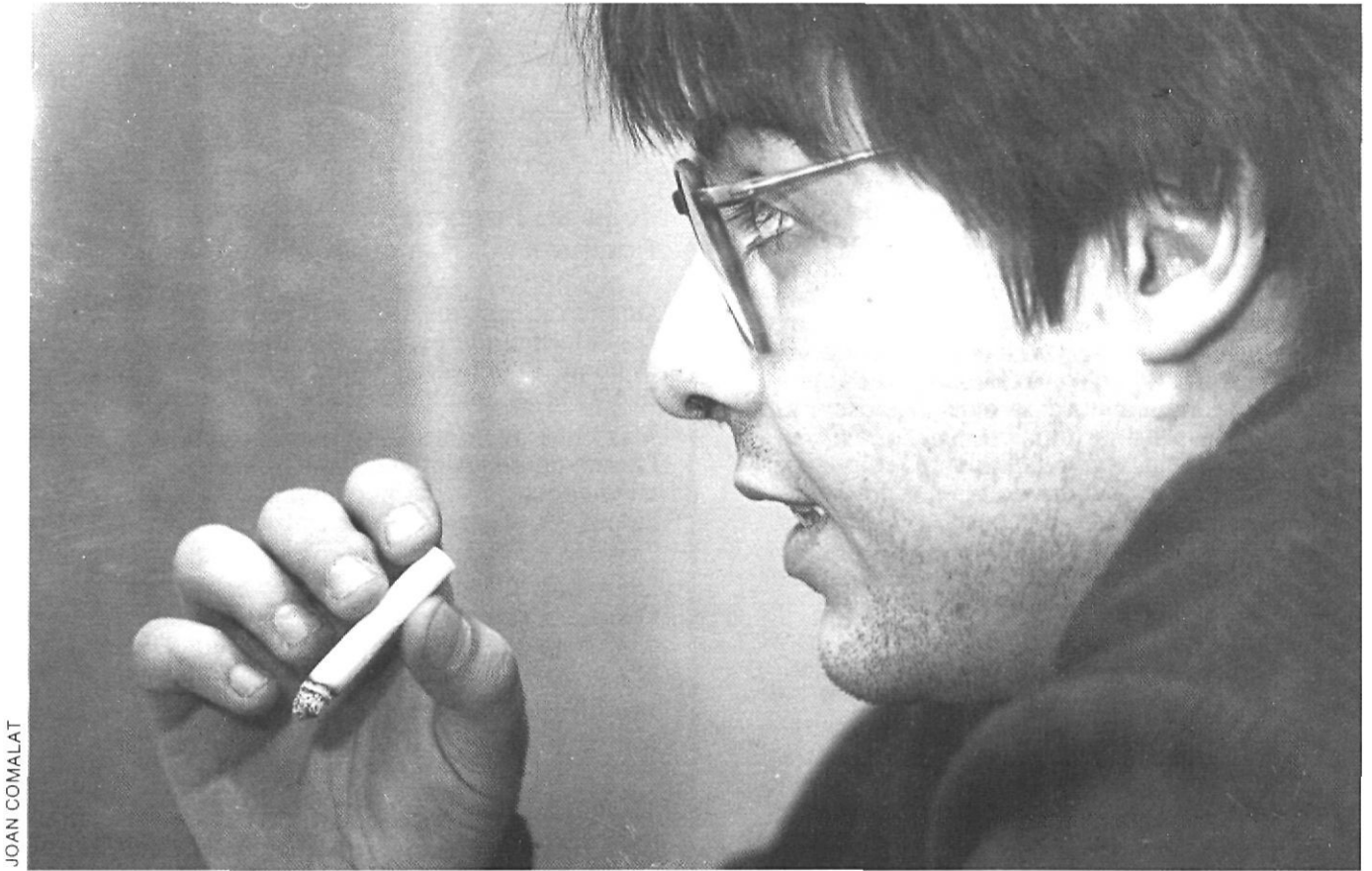
Lluny dels camps de cotó florien estrelitzies
(Tristeses fluvials, càlids deltes del tedi!)
Quin màgic logaritme conté el destí de l'home?
M'esperava l'estel puntual sobre el llac.

I van, van succeint-se solsticis i equinoccis
però el meu cor divaga —ebri de plenilunis,
susceptible de flautes— per les platges desertes
on esclaten sublims cataclismes d'escuma.

(de *Metamorfosi del silenci*)

JORDI LARIOS
HOME SOL
Presentació de
SALVADOR OLIVA

JOAN COMALAT

Jordi Larios.

Jordi Larios

Octubre se'n va anar

Quan tot just forcejava la tardor
per fer sentir la seva placidesa,
octubre se'n va anar de seda i coure
pels camins esverats d'un capaltard.
Et recordo amb els jeans i unes sandàlies,
la brusa blanca i els cabells carbó
(parlo d'ahir, de fa molts anys, de sempre
que ens va emplujar el desig). Eres feliç
i els teus ulls de terrissa ho proclamaven
aquella tarda plena de jardins.
Però ¿quin vent mesell, quina promesa
d'obscura primavera se't va endur?
Si en ple altamar d'il·lusions naufragues,
¿quines ribes t'emparen? ¿quin indret
és capaç d'oferir totes les platges?
Responen els crepuscles de cobalt,
el mar cromat de randes, les més tristes,
i l'íntima diàspora de llum
al cel crispat d'aquarel·les immòbils,
les hores deportades i el dolor
lacònic de l'adéu i la distància.

(de *Home sol*)

trobem també, normalment, una 2ª persona (en podríem dir l'amant) que és sovint al·ludida interpel·lada o exhortada com si estigués escoltant el poema —com si el poema fos el fragment d'una íntima conversa. Aquest component humà, a més, és normalment complementat amb l'element paisatgístic, expressat a través de notes descriptives breus i intenses. D'aquesta simbiosi de la terra amb l'ànima, en neixen versos tan admirables com els següents:

"Ajeu-te sota els plàtans que ofereix
la tarda transparent. I les glicines.
Vespreja amb mi. No hi ha cap llum intrusa
que ens faci mal. Capbusca't en el gest
més bruscat que em busca. Embarca't als meus
braços
i dorm"(...)

Més veus

Manuel Castaño (Girona, 1959) ha seguit fins avui una trajectòria ben irregular. El seu primer llibre, *Notes de nit* ("Premi Amadeu Oller 1978", B., 1979), s'inscriu plenament dins l'anomenada poesia "formalista" pròpia d'alguns poetes dels 70: llenguatge i imatgeria simbolistes, influències estilístiques del Foix de *Sol i de dol*, mètrica acurada —amb predominància del sonet... L'any 1986 publica *Alba de lluna* ("Senhal" n° 7, Girona),

Manuel Castaño

Quan ve la nit... (fragment)

La xarxa fina de la pluja
sobre els camins en un malson de pols,
i el somni de les flors en un silenci
de colors esvaïts per la fosca que ofega
tots els afanys darrere la distància
i els llocs amics endins de la memòria—
siluetes de dol al cor de la ciutat,
com un batec imperceptible gairebé,
els llums agònics fent patent el buit,
al lluny ja no cap horitzó
ni els intricats vials de l'orgull i el defici
ni les olors que persisteixen
en el repòs, plenes les mans,
plens els cabells i les robes tan dolces,
només aquest mirall, que s'assembla a la por,
idèntic sempre a si mateix.
i mai cap vent no torba aquesta quietud,
la nit omplint de nit la cambra sola.

(de *Temps de penúria*)

Gabriel Planella

A voltes

A voltes, quan la nit no té serena,
sentim créixer les muntanyes, mil feixes
bellugar-se i com riuen rierols.
Bullen ignots senys naturals i crema
el camí ral. Un mar de fosca ens vol.

(de *Història d'un paisatge*)

Rosa Font

In memoriam Rosa M^a B.

Cada instant del meu viure és una ofrena
als teus passos silencis, al teu somriure.
Cada arbre de la plana és teu en els meus
ulls.
Cada contrada que petjo et pertany:
els viarons, les ombres i les cases,
el dia que s'escola delerós
i la plàcida veu de les onades,
els captards acolorits ran de l'aigua,
les soques despullades de la platja
i les petxines blanques,
les oliveres sorgides al lluny
perfilant les muntanyes clenxinades,
els joncs que es bressen i allarguen els braços
al vent impetuós.
És per a tu la vida que desgrano.

(de *Tres notes i el silenci*)

recull de divuit tannkas on el pes de la retòrica queda considerablement atenuat en benefici, a voltes, d'una major força expressiva: "La primavera / és un futur ple d'ocres / i la nostàlgia / de neu fosa de besos, / i el torb d'una mirada". Finalment, en l'obra *Temps de penúria* (de pròxima publicació), Castaño sembla decantar-se cap a la poesia de l'experiència moral de tradició ferrateriana, més austera i reflexiva.

Gabriel Planella (Olot, 1958) ha publicat un únic llibre de poemes: *Història d'un paisatge* (Laertes, B., 1985), compost de dinou poemes brevíssims, críptics i obscurament al·lusius que són, segons el mateix poeta, "els fragments d'un dietari que té com a origen la relació afectuosa amb un paisatge".

Rosa Font (Sant Pere Pescador, 1957) va quedar finalista del "Premi Vicent Andrés Estellés-1986" amb l'obra *Tres notes i el silenci* (de pròxima publicació). Hi alternen sonets, poblats d'abstraccions i fabulacions diverses, d'un lèxic molt elaborat i pulcre, amb poemes de mètrica més lliure i de llenguatge més àgil, on la poetessa expressa la seva sensibilitat a través de la descripció d'elements del paisatge (el mar, els arbres, les flors): "Ja tornen les glicines a assuaujar la vida. / El seu perfum és dolç / I clouen els estels en pètals que cobegen / un mirall i un recer".

Susagna Rafart

Poema I

La nit ja clou les veus de la ciutat:
carrers d'asfalt, racons i penes baixes,
esperes llargues i tristeses lentes
esgarrapant la pell de les façanes.

Llavors jo t'imagino caminant
entre les coses certes cap a mi:
et penso en el silenci de les places
venint a mi, de mi, sense paraules.

I és quan m'arriba el cor d'aquesta lluna,
vençuda en el camí per les teulades
a empal·lidir la cambra on jo t'espero
per a sentir també el teu poc d'amor.

(de *Variacions en l'absència*)

Sussagna Rafart (Ripoll, 1962) va publicar un recull dels seus poemes en l'antologia col·lectiva *Fulls impermeables, I* (B., 1983). Podríem dir que són fruit d'una concepció de la poesia i d'unes tècniques retòriques força similars a les que trobem en els versos de Joan M. Puigvert. Així, sobre la base d'una matèria regular i elaborada, Sussagna Rafart, amb un lèxic ric —potser de vegades massa artificios—, una imatgeria refinada i una sonoritat constant, s'esforça per crear unes atmosferes ideals i opulentes amara-des de sensualitat. La seva producció més recent, encara inèdita, mostra una clara tendència cap a una lírica més intimista i continguda; un recull d'aquests poemes, *Variacions en l'absència*, obtingué el "Premi Lòpez-Picó-1986".

Josepmiquel Servià.

JOSEPMIQUEL SERVIÀ

JERARCA DE LA LLUM

— DISQUE POÈMES I UNA CANÇÓ —

AMB VINT FOTOGRAFIES DE
JORDI BASTART

COLUMNA

Josepmiquel Servià

Tardoral de diumenge

El cel té avui el roig de mil fogueres.
El mar li roba un poc de roig al cel.
A port, les barques, buides, trangolegen.
Tot és silenci. No fa llei de vent.

En una llar del poble, ah!, agonitza
—precoç capvespre—
un bell adolescent.

(de *Jerarca de la llum*)

Veus d'última hora

Per acabar —i això pot servir per demostrar la salut i la vitalitat de la poesia en l'àmbit de les nostres comarques—, assenyalaré que pocs dies abans de lliurar aquest article han estat publicades les obres de tres altres poetes: *Jerarca de la llum* (Columna, B., 1987), de Josepmiquel Servià (Palamós, 1948), periodista i assagista que a les seves publicacions anteriors i a les seves activitats en diversos camps culturals suma ara aquesta primera obra poètica, formada per poemes de versos curts i lleugers i de temàtica generalment amorosa, ambientats en el record o en paisatges de marina, on flueix una lírica simple, intimista i efusiva; *Les illes obstinades* ("Premi Carles Riba-1986", Ed. Proa, B., 1987), de Xavier Llovera (la Bisbal, 1960) ens presenta una estranya mixtura verbal, heterogènia i complexa, tant pel que fa als metres (dèci-

Xavier Lloveras.

Xavier Lloveras

Les illes obstinades

mes, sonets, tercets encadenats... al costat d'estrofismes més irregulars), com a les estructures (sintaxi tortuosa i plena d'incisos —alternant amb cadenes de frases juxtaposades) o als registres emprats (expressions col·loquials, vulgarismes, dialectalismes —de bracet amb mots rebuscats i cultes) i els correlats externs (al·lusions obscures i referències erudites al costat d'esments a estris domèstics, a les espècies de la flora mediterrània i a una fauna casolana que pul·lula pels poemes —singlantes, papibous, dragons, rentells, borinots...); tot plegat configura, amb un gran luxe de detalls, un món insòlit i alhora quotidià en el qual potser només es troba a faltar una mica més de participació subjectiva del poeta. Finalment, *Memòria de la carn* ("Premi Miquel de Palol-1986", Columna, B., 1987), de l'autor d'aquestes línies, J.N. Santaeu-làlia (Banyoles, 1955), participa també, en part, d'aquesta heterogeneïtat o, si voleu, dispersió;

Xavier Lloveras

Poema I (fragment)

Un mur grogós al call foscant dibuixa
sota el cercle anagògic de la lluna
el negatiu nocturn: dragons que paren
la pàl·lida bombeta
—un tel de pols: decrepita sordina—
coberts pel mític nom i la pell brusca,
rantells que m'exasperen si zumzegen
al redol del record i em fan guiroles
que es tornen metafísiques si dormo,
absurds i anacolútics talps de l'aire
que imposen velles gòtiques estampes
—grinyolen les frontisses i una porta
peta; les teranyines
tremolen; als calaixos
d'una consola antiga
hi ha un manuscrit i cartes;
una escala gemega
i s'estimba de sobte;
a la torre més alta, a la finestra,
darrera un dit de pols, el pleniluni—,
i, en globus greus, uns ulls tan filosòfics
que sempre que s'acluquen
desfan el pensament i l'elideixen.

(de *Les illes obstinades*)

JOAN CASTRO

J.V. Foix i J.N. Santaaulàlia, amb motiu de la concessió del premi Miquel de Palol, l'any passat.

J.N. Santaaulàlia

Paradoxa

Immensitat! Sobre una llosa d'ònix,
text del futur en alfabet d'auguri:
lluna de quars, estrelles de mercuri,
oh dansa sideral d'astres harmònics!

M'ajec a l'herba, desentès de mi,
i sento com profundament palpites,
gran gruta radiant d'estalactites,
enllà dels segles que et veuran lluir.

Però si cara a cara amb l'infinít
demano al pensament que m'il·lumini,
de sobte em sento tan petit, petit,

que, igual que un virus en raciocini,
tinc la sensació que un ull ciclopi
m'està observant, perplex, pel microscopi.

(de *Memòria de la carn*)

així, al costat de poemes on l'autor intenta transmetre l'emoció terral, hi podem trobar diverses representacions de la mort, alguna expansió humorística i un seguit de formulacions més o menys peregrines: una nimfa sotmesa al determinisme darwinian; un Hamlet actuant entre ferralles i detritus de la civilització moderna; una reelaboració lírica de la teoria panespèrmica sobre l'origen de la vida; una albada fisiològica; una experiència metafísica en un sarcòfag-banyera; un espectre hivernant; etc.

Josep N. Santaaulàlia és professor de l'Institut de Batxillerat de Banyoles.